

GS brief aan Provinciale Staten

Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
5 december 2023

Ons kenmerk
PZH-2023-843160135
DOS-2013-0004779

Bijlagen
-

Aan Provinciale Staten

Onderwerp:

Verlenging looptijd openbaar vervoer-concessie Hoeksche Waard - Goeree-Overflakkee.

Geachte Statenleden,

De concessie Hoeksche Waard - Goeree-Overflakkee (HWGO) is in 2015 gestart en heeft een looptijd van acht jaar. De concessiebeschikking voorziet in de mogelijkheid om de looptijd van de concessie met maximaal twee jaar te verlengen. Gedeputeerde Staten heeft besloten gebruik te maken van deze clausule.

De belangrijkste reden voor deze keuze is de coronapandemie, die de afgelopen jaren heeft gezorgd voor veel onzekerheid in het openbaar vervoer. Aanbestedingen werden uitgesteld door de grote risico's voor inschrijvers, waardoor zij geen inschrijvingen konden doen. Op landelijk niveau leidde dat tot verschuivingen in de aanbestedingskalender. Om een ongunstige samenloop na de pandemie te voorkomen hebben de OV-autoriteiten gezamenlijk een nieuwe planning opgesteld. Die draagt bij aan optimale marktwerking, en daarmee aan het verkrijgen of behouden van een gunstige prijs-kwaliteitverhouding in het openbaar vervoer. Het verlengen van de concessie HWGO ondersteunt dit landelijke doel.

De coronapandemie heeft ook geleid tot sterk achterblijvende reizigersaantallen; anno 2023 liggen de reizigersaantallen nog zo'n twintig procent lager dan in het topjaar 2019. Deze afname leidt onder andere tot lagere vervoeropbrengsten voor de concessiehouder. In 2019 dekten deze nog de helft van de exploitatiekosten, maar inmiddels is dit aandeel veel kleiner. Door de concessie met twee jaar te verlengen ontstaat de mogelijkheid voor de Concessiehouder om verder te werken aan het herstel van het aantal reizigers en de vervoeropbrengsten. Dat zorgt eind 2025 voor een beter uitgangspunt als de nieuwe HWGO-concessie van start gaat. We verwachten hierdoor betere biedingen, met een vervoeraanbod dat goed aansluit bij de dan actuele vraag.

De afgelopen maanden zijn met concessiehouder Connexxion gesprekken gevoerd over een mogelijke verlening van de looptijd van de concessie. Deze gesprekken hebben geresulteerd in een gezamenlijk overeenstemming over een verlenging van de concessie met twee jaar, tot en met 13 december 2025 (einde dienstregelingsjaar 2024). Wij hebben ook een akkoord bereikt over de voorwaarden waaronder deze verlening plaats zal vinden. Met deze brief informeren wij u over een aantal belangrijke zaken hieromtrent.

Aanpassingen concessie

In algemene zin blijven de eisen aan de uitvoering, het beheer en de administratie van de concessie HWGO zoals die zijn vastgelegd in onder meer de concessiebeschikking onverkort van toepassing op de uitvoering van de concessie door de Concessiehouder.

Het OV-aanbod in de verlengde concessie blijft tot het einde van de contracttermijn op het niveau van de dienstregeling 2022. Dit met uitzondering van de lijnen 135, 138, 185/197), die door de Concessiehouder in samenwerking met de betrokken gemeenten worden omgezet naar een combinatie van buurtbus (op werkdagen overdag) en OV op Maat (in alle andere perioden). Het aangepaste OV-aanbod komt vanaf de dienstregeling 2024 jaarlijks uit op circa 183.000 DRU). Daarbinnen is voor de Concessiehouder voldoende ruimte voor het faciliteren van reizigersgroei. Eventuele uitbreidingen in het aanbod zijn daarbij wel aan voorwaarden verbonden.

Beoogde ontwikkeling concessie

De Concessiehouder en Concessieverlener spannen zich maximaal in om het aantal reizigers en de opbrengst van het vervoer zo snel mogelijk, doch uiterlijk in 2025, terug te laten groeien naar (ten minste) het niveau van 2019. Concessiehouder draagt aan deze doelen bij door het OV-aanbod aan de (potentiële) vervoersvraag aan te blijven passen en door het gebruik en imago van het OV te beïnvloeden door communicatie, marketing en tarieven. De provincie draagt als Concessieverlener bij aan dit doel door zich onder meer in te spannen infrastructurele maatregelen te nemen om buslijnen en -routes te versnellen en halte-infrastructuur te verbeteren, en zo efficiencyverbeteringen mogelijk te maken. Wanneer versnellingsmaatregelen leiden tot een kortere rijtijd (waardoor minder DRU nodig is om dezelfde frequentie te bieden) worden de vrijgekomen middelen gebruikt om extra ritten mogelijk te maken. Op die manier dragen we bij aan het herstel van het aantal reizigers en het aanbod.

Veranderende omstandigheden

Indien door veranderende omstandigheden de vervoeropbrengsten achterblijven bij de ondergrens van de geprognosticeerde opbrengsten, inclusief de opbrengsten van de Studenten Ov-kaart, (in kalenderjaar 2023: 83%, in kalenderjaar 2024: 87% en in kalenderjaar 2025: 91% ten opzichte van de gerealiseerde en geïndexeerde vervoersopbrengsten uit 2019) treden Concessiehouder en Concessieverlener hierover in overleg. Ditzelfde geldt indien een wijziging in de verdeling van SOV-opbrengsten en/of veranderingen in de tarieven-structuur tot significante wijzigingen in de aantallen reizigers en/of vervoeropbrengsten leidt.

Financieel en fiscaal kader

De exploitatiebijdrage van Concessieverlener aan Concessiehouder blijft gehandhaafd op hetzelfde niveau als in de huidige HWGO-concessie, inclusief de wijze van aanpassing van de ontwikkeling van lonen en prijzen. De kosten hiervan worden gedekt binnen de reguliere exploitatiebudgetten voor de OV-concessies.

Om de omvang en kwaliteit van het ov-aanbod ten minste gelijk te houden betaalt de provincie in het kader van de transitieplannen in 2023 eenmalig een bijdrage van € 750.000 (prijspeil 2023) ter (af)dekking van de gevolgen van de achterblijvende ontwikkeling van het aantal reizigers en de vervoeropbrengsten. Om te voorkomen dat de Concessiehouder een te hoge winst behaalt

(overcompensatie), is voor de kalenderjaren 2024 en 2025 een winstdeling afgesproken. De eerste vijf procent van het behaalde rendement na belastingen (EBT) in de concessie valt toe aan Connexxion, het rendement boven de vijf procent wordt terugbetaald aan de provincie. De provincie kan die middelen inzetten om extra busritten in te (laten) plannen, waarmee de groei van het aantal reizigers in stand wordt gehouden.

Juridisch kader

In artikel 2.2.2. van de concessiebeschikking is bepaald dat de looptijd van de concessie, onder voorwaarden, met maximaal twee jaar kan worden verlengd. Daarvoor moet de Concessiehouder zijn verplichtingen uit de Concessie naar oordeel van de Concessieverlener structureel in voldoende mate zijn nagekomen en dit naar verwachting ook blijven doen en moet de concessiehouder de financieel economische onderbouwing, zoals geëist in het bestek, volledig en naar waarheid hebben ingevuld voor de dienstregelingsjaren 2024 en 2025. Vastgesteld is dat aan deze voorwaarden is voldaan.

Ingewonnen juridisch advies geeft aan dat de mogelijkheid bestaat dat de verlenging van de looptijd van de concessie in combinatie met de transitievergoeding mogelijk zou kunnen worden gezien als staatssteun. Omdat de transitievergoeding voort vloeit uit landelijke afspraken en alle Nederlandse concessieverleners hun vervoerders door betaling van transitievergoedingen in staat stellen het aanbod in stand te houden en ov-reizigers (terug) te winnen verwachten wij dat dit risico zeer gering is.

Gedeputeerde Staten is ervan overtuigd dat de hierboven geschetste maatregelen de continuïteit van het OV in de regio Hoeksche Waard - Goeree-Overflakkee de komende twee jaren borgen en daarmee een belangrijke bijdrage leveren aan de bereikbaarheid van de provincie Zuid-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

drs. J. Smit